

Gelsted d. 27. februar 2023

Høringsvar fra Landsforeningen af Forældre til Blinde og Svagsynede vedr. bekymring for afspecialisering af det mest specialiserede social- og specialundervisningsområde for Børn og Unge (0-18 år) med en alvorlig Synsnedsættelse.

Målgruppen af børn og unge med alvorlig synsnedsættelse er kendetegnet ved personer under 18 år, der er registreret i Synsregistret. Antallet har de seneste år været næsten konstant med ca. 1.800 personer, hvor ca. 2/3 har varierende grad af øvrige handicaps, mens ca. 1/3 kan betegnes som værende i normalområdet.

Vi forholder os i dette høringssvar til hhv. Kommunalreformen i 2007, hvor kommunerne fik forsyningspligten til bl.a. børn og unge med synshandicap, samt udarbejdelsen af hhv. en central udmelding for børn og unge med alvorlig synsnedsættelse fra 2014 samt forløbsbeskrivelse for Børn og Unge med alvorlig synsnedsættelse 0-18 år i 2016 med revision i 2020 samt den landsdækkende evaluering af det specialiserede sociale område, som efter 1½ års arbejde blev offentliggjort i 2022.

Sidstnævnte fremstår som et omfattende værk, som præsenterer en række nye metodikker til sikring af det korrekte specialiseringsniveau; herunder bl.a. de fire parametre målgruppekompleksitet, målgruppens størrelse, sammensætning af ydelser og foranstaltninger samt det faglige indhold.

Disse metodikker sigter mod at placere det enkelte menneske i den rette 'kasse' i forhold til, om der er tale om behov for en let, moderat eller højt specialiseret indsats i forhold til forhold som blandt andet Synsmæssige udfordringer, Kommunikative problemstillinger, deltagelse i aktiviteter og sociale relationer, omgivelsesfaktorer samt komorbiditet og belastningsreaktioner.

Hovedparten af de børn og unge, som befinder sig i normalområdet, vil som udgangspunkt generelt blive placeret som berettiget til let eller moderat specialiseret indsats, mens primært børn og unge, der har yderligere handicaps og udfordringer, vil komme i betragtning til den højt specialiserede indsats. Kigger vi på indsatsområderne, tegner der sig et billede af en væsentlig forskel på f.eks. udredning og afdækning af behov, hvor det er nødvendigt at være i kategorien for højt specialiseringsniveau for at komme i betragtning til tværfaglige og synsfaglige udredning ved f.eks.:

- Diagnosticering
- Overgange i livsfasen
- Forværring af synsfunktion
- Ved komorbiditet/kombinationsproblematikker
- Ved belastningsreaktioner
- Ændring i livsvilkår og livssituation (f.eks. ændring i dagtilbud, skole, uddannelse, arbejdssituation, private forhold mv.)

Ligeledes gælder det også kun for højt specialiseringsniveau, at der ved synsfaglige udredninger inkl. behov for kompenserende hjælpemidler skal være særligt fokus på områderne:

- Orientering & Mobility (O&M)

- Informations- og Kommunikationsteknologi (IKT), fx skærmlæsere og elektronisk punktudstyr. OCR-programmer og -devices, synsforstærkere/elektroniske briller mv.
- Læsning
- Punktskrift
- Almindelig Daglig Levevis (ADL)
- Lys og belysning

Vi har naturligvis fuld forståelse for ønsket om at opdele indsatsen, så indsatsen over for alle børn og unge med en alvorlig synsnedsættelse skal betragtes som værende højt specialiserede, men i realiteten har alle børn og unge med et nedsat syn behov for ovenstående indsatser, uanset om de er totalt, praktisk eller socialt blinde eller svagsynede.

Det er derfor vores bekymring, at evalueringen som værktøj ikke vil have positiv effekt på kommunernes sagsbehandling af sager med børn og unge med alvorlig synsnedsættelse, men at det i stedet vil kunne bruges som argument for at nedprioritere den synsfaglige rådgivning og udredning, samt det særlige tværfaglige fokus på en række afgørende hjælpemidler og kompetencer, som er afgørende for at barnet kan vokse op og blive en kompetent voksen med muligheder for at blive erhvervsaktiv.

LFBS gennemførte i november-december 2021 en Trivselsundersøgelse, hvor vi kunne konkludere, at den generelle oplevelse hos familierne, der responderede, var **svingende til dårlige** for følgende områder:

- koordinerende indsats mellem aktører og tiltag samt samarbejdet med kommunen
- forholdet til de andre børn, hensynet til handicappet i forbindelse med ture og særlige lejligheder samt at den faglige læring
- den psykologiske bistand til at støtte barnet/den unge i forbindelse med de forskellige problematikker, deres synshandicap medfører
- fokus på mestring af egen situation, selvstændighed samt tilbuddet ift. Hjælpemidler
- oplysning og tilbud om muligheder for at få støtte gennem sociale fællesskaber samt for at møde ligestillede
- tilstedeværelsen af en overordnet udviklingsplan for barnet/den unge
- forældrenes inddragelse i det tværprofessionelle samarbejde
- den fagprofessionelle vidensopsamling og vidensdeling i forbindelse med overgange fra f.eks. børnehave til skole, indskoling til mellemtrin samt fra grundskole til ungdomsuddannelse

Med andre ord, så oplever mange børn og unge med alvorlige synshandicaps allerede, der ikke er tilstrækkelig fokuseret indsats i forhold til en række af de områder, der må betragtes som værende vigtige for at kunne mestre sit handicap i forhold til både sociale og erhvervmæssige relationer.

Vi har derfor heller ikke de store forhåbninger til, at nogen af de indledende områder, som dette hørings svar forholder sig til, vil ændre på, vi fortsat kan konstatere situationen som værende følgende:

- at for få med alvorlig synsnedsættelse består folkeskolens afgangsprøve med karakterer i alle fag
- at for få med alvorlig synsnedsættelse får en uddannelse - en Vive-rapport fra 2017 viser, at andelen af blinde i aldersgruppen 30-35 år med kompetencegivende uddannelse i perioden 2009-2015 er faldet fra 52% til 38%
- at for få med alvorlig synsnedsættelse får et arbejde – samme Vive-rapport beskriver, at der blandt totalt, praktisk og socialt blinde gælder, at hhv. 71% (med andet større fysisk handicap) og 45% (uden andet større fysisk handicap) er helt uden beskæftigelse

Med andre ord: Flere og flere børn og unge med alvorlig synsnedsettelse gennemfører ikke kompetencegivende uddannelser, kommer ikke ud på arbejdsmarkedet og ernærer sig i stedet af kontanthjælp, førtidspension eller lignende. Samme unge mennesker bliver af samme grund ikke inkluderet i samfundet.

LFBS efterspørger en national koordineret indsats, der også omfatter de lokale aktører, da den aktuelle situation på området er meget ukoordineret og aktørerne har svært ved at anvende den eksisterende viden i praksis til rette tid og sted i hverdagen.

De fleste børn og unge med alvorlig synsnedsettelse vil have deres synshandicap hele livet. Det er derfor også for dyrt for det offentlige, at man gentagne gange skal konstatere, at barnet med synshandicappet stadig har samme problem med synet, og at barnet vil have det hele livet. Dette gælder både i forhold til støtte- og hjælpemidler, tabt arbejdsfortjeneste og en række andre ydelser.

Der er derfor ingen grund til at udsætte hverken barnet eller deres familier for konstant offentlig kontrol. Det er desuden omkostningstungt for systemet kontinuert at skulle vurdere samme sager igen og igen. Specielt ikke, når der ved struktureret vidensopsamling og vidensdeling vil kunne bygges videre på allerede eksisterende resultater for at nå et højere mål.

LFBS anbefaler:

- at koordinationen i lokalområdet styrkes på en måde, hvor forældremyndigheden og civilsamfundets organisationer inddrages i større omfang i hele processen omkring børn og unge med synsnedsettelse
- at der udarbejdes fælles nationale, faglige kvalitetsstandarder, der skal sikre en god kvalitet i indsatsen nationalt og lokalt.
- at børn og unge med alvorlig synsnedsettelse får krav på en rehabiliteringsplan, der følger børn og unge på tværs af sektorer. Planens indhold skal være forpligtende for de myndigheder, der skal udøve indsatsen og skal udgøre et dynamisk redskab om rehabiliteringsbehovet, så den enkelte person tilbydes netop den indsats, som der er behov for.
- at klageadgangen gøres ensartet og uafhængig af, hvilke regelsæt indsatsen gives efter, samt at en given ydelse eller støtte fastholdes på tidligere niveau under behandlingstiden for en ankesag.
- at indsatsen ydes på basis af evidensbaseret viden, der deles på tværs af tilbud og gerne gøres offentlig tilgængelig, så det bliver lettere at forventningsafstemme på tværs af aktører og forældre.

De bedste hilsner

Thomas Sonne Jensen

Formand for Foreningen af Forældre til Blinde og Svagsynede